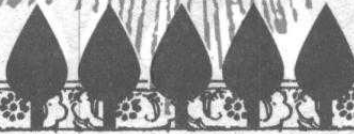

کتاب معلوم معارف کاربردی

دعوت شیعی

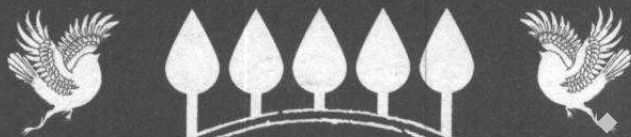
نویسنده:

حجت الاسلام والمسلمین

خاج شیخ محمد حسن

وکیلی

سرشناسه: وکیلی، محمد حسن؛ ۱۳۵۹- عنوان و نام پدیدآور: معرفت شناسی / محمد حسن وکیلی.
 مشخصات نشر: مشهد: آستان قدس رضوی، موسسه خدمات مشاوره‌ای جوانان و پژوهش‌های اجتماعی، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری: ۱۴۸ ص. فرست کتاب معلم معارف کاربردی؛ ۱: شابک: ۷-۷۲۸۱۰۵-۶۲۲-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا، موضوع: اسلام -- عقاید -- راهنمای آموزشی. موضوع: Islam -- Doctrines -- Study and teaching
 موضوع: تعلیمات دینی اسلامی -- راهنمای آموزشی. موضوع: Study and teaching -- Islamic religious education
 شناسه افزوده: آستان قدس رضوی، موسسه خدمات مشاوره‌ای جوانان و پژوهش‌های اجتماعی
 شناسه افزوده: Asian Quds Razawy. Institute for Youth Counseling Services and Social Research
 زده بندی کنگره: ۶۶/ BP۲۰۰. زده بندی دیویی: ۴۰۷/ ۲۹۷. شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۲۲۲۶۲

کتاب معلم معارف کاربردی جلد اول: معرفت شناسی

نویسنده: حاجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمد حسن وکیلی
 انتشارات: موسسه خدمات مشاوره‌ای، جوانان و پژوهش‌های اجتماعی
 آستان قدس رضوی

ویراستار: کوثر احسن قدم طراخی جلد و صفحه آرایی: حامد امامی
 نویسنده چاپ: ۱۴۹۹ / شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
 شابک (جلد اول): ۷-۷۲۸۱۰۵-۶۲۲-۹۷۸
 شابک (مجموعه): ۷-۷۲۸۱۰۵-۶۲۲-۹۷۸

سایت: bartarin - ezoo.ir و javanan.org
 کانال ارتباطی با کارگروه محتوایی در شبکه اجتماعی: @javanan_eraza
 تلگرام، سروش، بله، گپ، ایتا: @javanan_eraza
 ویا ارسال پیامک به: ۵۹۲۸۰۰۰

مؤسسه جوانان آستان قدس رضوی

شبکه استانیاد و مربیان

مشهد مقدس
 بین کوهستانی ۱۷ و ۱۹
 تلفن: ۵۱-۳۸۱۶۰۰۸۵

دیرخانه بهشت فراگرم معرفت الهی
 در گام دوم انقلاب

فهرست

۱۱	پیش‌گفتار
۲۱	مقدمه
۲۱	نگاهی کلی به جای اول
۲۱	۱. تعریف، ضرورت، اصول و عقاید
۲۱	۲. آشنایی با اصطلاحات، زمینه معرفت و شناخت
۲۲	۳. پاسخ به شبهات، شکاکیت و حس‌گرایان
۲۲	۴. آشنایی با مغالطات
۲۲	۵. چرا معرفت‌شناسی؟
۲۵	۶. مباحث جانبی کتاب معرفت‌شناسی
۲۵	۷. اهمیت تدریس معرفت‌شناسی

۲۶	درس اول: ضرورت اصول عقاید
۲۸	۱. آموزش عقاید پلی برای رسیدن به لذت
۲۸	۲. مکتب لذت‌گرایی
۳۰	۲-۱. مفهوم لذت
۳۱	۲-۲. لذت حسی و غیرحسی
۳۳	۲-۳. لذت و دفع‌الم
۳۳	۲-۴. لذت برآیندی
۳۴	۲-۵. لذت برآیندی برتر

- ۶-۲. ریاضت و سختی کشی ۳۵
- ۷-۲. ایثار ۳۵
- ۸-۲. لذت موهوم ۳۶
- ۹-۲. اصل استخدام ۳۷
- ۱۰-۲. جمع بندی ۴۱
- ۱۱-۲. لذت گرایی الهی و لذت گرایی مدرن ۴۱
- ۱۲-۲. الگوی کمال طلبی ۴۲
- ۱۳-۲. الگوی دفع ضرر محتمل ۴۴
- ۱۴-۲. الگوی شکر منعم ۴۷
۱. تحلیل افعال اختیاری انسان ۵۱
۱. علم و آگاهی ۵۲
۲. تذکر و یادآوری ۵۲
- ۳-۳. سرائشات و تمایلات درونی ۵۳
- ۴-۳. تأملی و تبادلی فعل اختیاری ۵۶
- ۵-۳. نتیجه گیری ۵۷
۴. دو نکته آموزشی ۵۹
- ۱-۴. نکته اول: آیات، روایات و مثال ۵۹
- ۲-۴. نکته دوم: آزاداندیشی ۶۰
- درس دوم: راه‌های شناخت واقعیت (۱) ۶۳
- مقدمه ۶۳
۱. شناخت یقینی و ظنی ۶۴
۲. ارزش شناخت‌های ظنی ۶۴
۳. معیار اعتبار یقین ۶۸
- ۱-۳. دیدگاه افراطی (عامیانه) ۶۸
- ۲-۳. دیدگاه تفریطی (شکاکان) ۶۹
- ۳-۳. دیدگاه اعتدالی (منطق دانان) ۷۱

۷	۴. اقسام یقینیات ۹۰
کتاب معلم معارف کایردی	۴-۱. بدیهیات اولی ۹۱
	۴-۲. قضایای حسی ۹۲
معرفت شناسی	درس سوم: راه‌های شناخت واقعیت (۲) ۱۰۱
	۱. قضایای حساب احتمالات ۱۰۱
	۲. اهمیت حساب احتمالات ۱۰۱
	۳. چین‌آوری حساب احتمالات ۱۰۳
	۳-۱. اشیاء کال ۱۰۴
	۳-۲. جواب اول ۱۰۵
	۳-۳. جواب دوم ۱۰۷
	۳-۴. یقین مطلق و یقین وان شناختی ۱۱۰
	۴. اقسام حساب احتمالات ۱۱۲
	۵. حساب احتمالات در مذاق قدس ۱۱۲
	۶. مجربات ۱۱۴
	۶-۱. تقریر فیلسوفان مسلمان ۱۱۴
	۶-۲. رابطه تجربه با حساب احتمالات ۱۲۰
	۶-۳. ارزش تجربه ۱۲۳
	۷. حدسیات ۱۲۴
	۸. فرق قضایای حدسیات و مجربات ۱۲۶
	۸-۱. فرق اول: کلیت و جزئیت ۱۲۷
	۸-۲. فرق دوم: معلومیت و مجهولیت علت ۱۲۷
	۸-۳. فرق سوم: یقینی بودن و ظنی بودن ۱۲۸
	۹. یقین‌آوری تجربه ۱۳۰
	۱۰. ارزش حدس ۱۳۳
	۱۱. ناخودآگاه بودن حدس ۱۳۴
	۱۲. تفسیر خطای حدس در متأخران ۱۳۵

۱۳. تفکر و حدس ۱۳۸
۱۴. تفکر قیاسی و فرق آن با حساب احتمالات ۱۳۹
۱۵. سیر کتاب حاضر ۱۴۰
۱۶. منشأ خطا در تفکر ۱۴۱
۱۷. فراتراز حس ۱۴۲
۱۸. حس گرایی و پوزیتیویسم ۱۴۴

- درس چهارم: راههای شناخت واقعیت (۳) ۱۴۷
۱. منابع تفکر ۱۴۷
۲. علت بیان مبادی خبری و تخصصی ۱۴۷
۳. فرق منابع خبری و تخصصی ۱۵۰
۴. میزان اعتبار منابع خبری و تخصصی ۱۵۱
۵. ادراکات شهودی ۱۵۲
- ۱-۵. حسی و شهودی بودن ادراکات شهودی ۱۵۴
- ۲-۵. فرق ادراکات حسی و شهودی ۱۵۶
- ۳-۵. ضرورت بیان مسائل ملکی برای نسل جوان ۱۵۶

- درس پنجم: پاسخ به سؤالاتی در باب شناخت ۱۵۹
۱. امکان عالم غیب و انواع آن ۱۵۹
۲. روش گفتگو با شکاکان ۱۶۱
- ۱-۲. مدعا و ادله شک گرایان ۱۶۲

دوره اخیر، اوج هجوم فکری و فرهنگی باطل علیه حق و تقابل ایمان و کفر است. شبهات، مغالطات و آموزه‌های غیرالهی، در حوزه عقاید، فرهنگ، اخلاق و سبک زندگی از هر سو بر ذهن و فکر جوانان و نوجوانان مسلمان نفوذ می‌ریزد. شرایط موجود و لزوم مقاومت در جبهه حق و نبرد فکری و فرهنگی با باطل، ضرورت عرضه نظام فکری صحیح الهی و آسان سازی آسوزش آن را دوچندان کرده است. از این رو نیاز به تولید محتوای آسان‌الب‌های جدید برای انتقال این معارف بیشتر و بیشتر احساس می‌شود.

براین اساس مؤسسه جوانان آستان قدس رضوی که رسالت خود را خدمت‌گزاری در عرصه تربیت نسل نوجوان و جوان تعریف کرده است، تولید محتوای آموزشی-معارفی برای نوجوانان و جوانان را در دستور کار خود قرار داده و برگزاری دوره‌های آموزشی معارف را در قالب‌های گوناگون آغاز کرد. در این راستا، سلسله کتاب‌هایی با عنوان «برترین آرزو» تولید شد. این سلسله کتاب‌ها، دوره هفت جلدی معارف با رویکرد کاربردی است که به تبیین یک دوره اصول عقاید به زبان ساده و پاسخ به شبهات روز می‌پردازد و دیگر کتاب‌ها، هر کدام به تکمیل و توضیح بخشی از آن مربوط است. مجموعه حاضر نیز با عنوان «کتاب معلم معارف کاربردی» گامی در

راستای آموزش بهتر دوره معارف کاربردی است.

پیش از ورود به محتوای اصلی کتاب لازم است نکاتی درباره این دوره، دوره کتاب معلم و روش تدریس آن بیان شود:

۱. مجموعه کتاب‌های معارف کاربردی، بر اساس نظام فکری توحیدی اسلام و امتداد تربیتی و آموزشی آن شکل گرفته است. این مجموعه تلاش می‌کند تا فراگیران، تصویری صادق، جامع و دقیق از واقعیت‌ها به دست آورند و بتوانند با تقویت توان عقلانی و استدلالی، زمینه تمایلات و کنش‌های خود را تنظیم کنند. در دگر این مباحث، ایمن‌سازی جوانان و نوجوانان مسلمان در برابر هجوم شبهات معاصر است. هرچند شبهات معاصر، ریشه در شبهات پیشین دارد؛ اما طرز پاسخ‌گویی به آن، شیوه بیان جدیدی را می‌طلبد. سرفا، مطالعه کتاب‌های اعتقادی حوزه و حتی کتب فلسفی چون *بایة الحکمه و نهایة الحکمه* توان پاسخ‌گویی به این شبهات را فراهم نم‌کنند؛ پس به اقتضای ضرورت، کتاب‌های جدیدی تدوین و تولید شده است.

۲. در نگارش کتاب آموزشی، روش معارف کاربردی، تلاش شده است که شروط کتاب آموزشی رعایت شود؛ مطالب به صورت درس به درس با ترتیب منطقی و زبان ساده، آموزشی تدوین گردیده و برای فهم یک مطلب، به مطالب بعدی کتاب توضیحات کتاب دیگری نیاز نیست. سطح جلدهای کتاب نیز متناسب با تنظیم شده است. جلدهای اول آسان‌تر و به ترتیب جلدهای بعدی سخت‌تر خواهد شد.

۳. در میان کتب اعتقادی موجود، کمتر کتابی وجود دارد که

مخاطب اصلی آن نسل نوجوان و جوان باشد.

۴. بیشتر کتب آموزشی عقاید، تک سطحی بوده و از مطالب جنبی و مطالعات افزوده، بی بهره است. این کتب در بهترین حالت، منابعی را برای مطالعه بیشتر، معرفی می کنند که غالباً به علت در دسترس نبودن، به آن ها مراجعه نمی شود. به همین جهت این کتاب ها توانایی افناع استعداد های مختلف را چه در یک مقطع درسی و چه در مقاطع درسی گوناگون، ندارند.

در این مجموعه برای کارایی بیشتر، مطالب کتاب در چند سطح تنظیم شده است. متن اصلی کتاب، بخش ساده تر کتاب بوده و برخی مطالبی که در چهارچوب ها آمده، به دلیل پیچیدگی بیشتر، برای سطوح بالاتر مفید است. در پایان درس ها قسمتی با عنوان «برای مطالعه بیشتر» در نظر گرفته شده است که در آن به طرح مطالب و یا منابع مشکل برتنه خاصی ترمی پردازیم. به همین جهت این کتاب ها در سطحی مناسب و قابل استفاده است. در مقدمه هر جلد، آن دروسی که سنگین تر بود مشخص شده اند، تا فقط در سطوح علمی بالاتر تدریس شوند.

استادان مدرس این کتاب، باید بر حسب سطح فراگیران و زمان بندی درس، تصمیم بگیرند که چه بخش هایی از کتاب را در چه حدی تدریس کنند. استادان محترم در صورت کشش و ظرفیت کلاس می توانند بخش های مطالعه بیشتر و چهارچوب ها را نیز در کلاس آموزش دهند.

۵. متن کتب آموزشی، عموماً مختصر و مندمج است و بدون تدریس، قابل فهم نیست. حتی گاه پس از تدریس، ممکن است با گذشت زمان، کتاب غیر قابل فهم شود. این مجموعه در اصل به عنوان کتاب آموزشی و برای تدریس تنظیم شده است ولی به دو

جهت متن آن کاملاً مفصل و مشروح است:

۱. برای آنکه در صورت نیاز، قابلیت استفاده به عنوان یک متن خودخوان را نیز داشته باشد. کسانی که پیشینه مطالعاتی در زمینه مسائل اعتقادی دارند، به راحتی می توانند از این مجموعه به عنوان یک متن خودخوان استفاده کنند.

۲. برای آنکه دانش آموزان بعد از یادگیری این مجموعه، آن را به عنوان یک متن مرجع نگهداری کنند و اگر پس از گذشت زمان، مراجعه جدیدی به کتاب داشتند، بتوانند به راحتی با متن ارتباط برقرار کرده و چنانچه در موضوعات اعتقادی با سؤالی مواجه شدند، آن را به دست آورند.

۳. غالب کتب عقاید، تحت تأثیر تاریخ گذشته دانش کلام، به طرح مباحثی پرداخته که دغدغه و نیاز زندگی انسان عادی نیست و فقط، فضایی تخصصی کلام مفید واقع می شود ولی محتوای درس های این مجموعه کاملاً نیازمحور است. در این کتاب ها تلاش شده است به مباحث پرداخته شود که یک مسلمان باید برای حرکت به سوی خدا و برپایی دین از مزایای معنوی دین، در گام اول از آن مطلع باشد. به همین دلیل در کتب معارف کاربردی، از مسائل بسیاری که ریشه در تاریخ علم کلام داشته، ولی اولویتی برای عموم ندارد؛ سخنی به میان نیامده است و بحث هایی چون «کلام باری»، «حسن و قبح عقلی»، «ارکان ایمان»، «منزلت پین المنزلتین» و... در میان مباحث این کتب، جایی ندارد.

در عوض بسیاری از مفاهیم تأثیرگذار و مهم در سعادت انسان (همچون اثبات وجود عالم غیب، ولایت تکوینی، خصوصیات عالم معاد و...) که معمولاً در کتب کلام به آن ها توجهی نمی شود، در این مجموعه مورد بحث قرار گرفته اند.